УДК 37.091.12.011.3-051:811:378.147

DOI: 10.12958/2227-2844-2020-5(336)-51-60

Морозова Маргарита Вячеславівна,
викладач кафедри романо-германської філології
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
margaritaveremeeva@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7478-2530>

ГЕНЕЗИС ПОНЯТЬ «КОМПЕТЕНЦІЯ» ТА «КОМПЕТЕНТНІСТЬ» У ВІТЧИЗНЯНИХ І ЗАРУБІЖНИХ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Освітній процес потребує постійного розвитку та поліпшення його якісних характеристик. Більшість випускників закладів вищої освіти не є успішними, оскільки недостатньо володіють своєю професійною компетентністю, тоді як суспільство все більше потребує висококваліфікованих фахівців. Формування професійної компетентності є запорукою якісного розвитку суспільства, особистісного професійного успіху та ефективної праці у багатьох сферах життя. У законах України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2014 р.) та в нормативних документах МОН України зазначено формування професійної компетентності та необхідність застосування компетентнісного підходу як основи нової освітньої парадигми у підготовці майбутніх фахівців. Визначальними категоріями компетентнісного підходу в українській системі освіти є поняття «компетенція» та «компетентність».

Дослідження генезису понять «компетенція» та «компетентність» репрезентовано в працях провідних вчених в педагогічній діяльності (М. Головань, О. Сергєєв, В. Сластьоніна, А. Хуторской, Л. Хуторская), в психології (Л. Артюшкіна, А. Маркова, Е. Зеєр, І. Зимняя), в філософії (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень), в лінгвістиці (І. Агапов, Н. Баграмова, Н. Джура) та ін.

Проте проблема визначення генезису понять «компетенція» та «компетентність» у вітчизняних і зарубіжних психолого-педагогічних дослідженнях є не достатньо освітленою та залишається предметом дискусій багатьох вчених. Багатовекторність освітнього процесу вимагає ретельного підходу до визначення генезису понять «компетенція» та «компетентність», а багатозначність трактувань досліджуваних понять зумовило різні підходи до визначання їх сутності.

Метою статті є визначити генезис понять «компетенція» та «компетентність», які є визначальними категоріями компетентнісного підходу в українській системі освіти.

Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати наступні **завдання:** 1) схарактеризувати етапи становлення компетентнісного

підходу в освіті; 2) дослідити співвідношення між поняттями «компетенція» та «компетентність» та застосувати різні підходи до визначення їх сутності.

Для вирішення поставлених завдань використано низку **методів** дослідження: *теоретичний метод* – аналіз наукової літератури з проблеми дослідження для з'ясування стану її розробленості; *метод концептуального аналізу* – встановлення специфіки понять «компетенція» та «компетентність»; *метод зіставного аналізу* – виявлення співвідношення значень досліджуваних понять.

У сучасних умовах модернізації системи освіти й виховання та, євроінтеграційних процесів навчання в Україні особливої актуальності набуває питання застосування компетентнісного підходу як основи нової освітньої парадигми.

І. Зимняя виділяє три етапи становлення компетентнісного підходу в освіті:

Перший етап (1960-1970 рр.) характеризується введенням у науковий апарат категорії «компетенція», створенням передумов розмежування понять «компетенція» та «компетентність». З цього часу у руслі трансформаційної граматики та теорії навчання мовам починається дослідження різних видів мовної компетенції, вводиться поняття «комунікативна компетентність» (Д. Хаймс).

Другий етап (1970-1990 рр.) характеризується використанням категорій «компетенція» та «компетентність» у теорії та практиці навчання мови (особливо нерідної), а також професіоналізму в управлінні, керівництві, менеджменті, у навчанні спілкування. У цей час розробляється зміст поняття «соціальні компетенції/компетентності».

Третій етап дослідження компетентності як наукової категорії відносно освіти, що був розпочатий у 90-і роки минулого століття, характеризується появою праць А. Маркової (1993, 1996), у яких у загальному контексті психології праці професійна компетентність стає предметом спеціального всебічного розгляду. Третій етап розвитку СВЕ-підходу значимо характеризується тим, що в документах, матеріалах ЮНЕСКО окреслюється коло компетенцій, які вже мають розглядатися усіма як бажаний результат освіти (Зимняя, 2004, с. 14–16).

Компетентнісний підхід в освіті прийшов в Україну із зарубіжних країн. Освіта, орієнтована на компетенції (переклад з англійської «competence-based education» або скорочено «СВЕ») сформувалася наприкінці 60-х років в Сполучених Штатах Америки. В Массачусетському університеті американський лінгвіст Н. Хомський один із перших розпочав використовувати поняття «компетенція» стосовно теорії мови. У своїх роботах у 1960-1970 роках учений зазначає, що «... якщо нам судилося коли-небудь зрозуміти, як мова використовується і засвоюється, то ми повинні абстрагуватися для окремого і незалежного вивчення певної системи інтелектуальних здібностей, системи знань і переконань, яка розвивається в ранньому

дитинстві і у взаємодії з багатьма іншими факторами визначає ті види поведінки, які ми спостерігаємо; якщо ввести формальний термін, то можна сказати, що ми повинні ізолювати і вивчати систему мовної компетенції, яка лежить в основі поведінки, але яка не реалізується в поведінці будь-яким прямим або простим чином» (Хомський, 1972, с. 15). Учений наголошує, що «ми проводимо фундаментальну відмінність між компетенцією (знанням своєї мови мовцем-слухачем) і вживанням (реальним використанням мови в конкретних ситуаціях). Тільки в ідеалізованому випадку ... вживання є безпосереднім відображенням компетенції. Насправді ж воно не може безпосередньо відображати компетенцію» (Хомський, 1972, с. 9–10). Таким чином, Н. Хомський увів термін «компетенція» у понятійний апарат лінгвістики, дослідивши ключову відмінність між знанням (компетенцією) та їх практичним застосуванням в конкретних ситуаціях.

Згідно етимологічному словнику англійської мови обидва поняття з'явилися у 1590 році. У перекладі з англійської мови поняття «competence» перекладається як «компетенція», а «competency» як «компетентність». Поняття «competence» («компетенція») перекладається як «суперництво» (від «compete» – змагатися, конкурувати) та «належне постачання». Але обидва значення вже застаріли. У 1630-х роках поняття мало значення «самозабезпечення для життя в задоволення». Слід зазначити, що поняття «компетенція» походить від французького слова «compétence» та латинського слова «competentia». У 1790 році поняття набуло значення «досить широкий діапазон здібностей, здатність справлятися з виникаючими на шляху завданнями». З 1708 року має також юридичний сенс «право бути вислуханим у суді».

У свою чергу, поняття «competency» («компетентність») має значення «самозабезпечення власним потреб у житті». Дане поняття походить від латинського слова «competentia» яке перекладається як «зустріч разом, домовленість, симетрія» (Online Etymology Dictionary).

Згідно словнику Merriam Webster спочатку з'явилося поняття «competency» («компетентність») приблизно у 1600 році, а вже потім у 1640 році з'явилося поняття «competence» («компетенція»). У словнику поняття «компетентність» трактується як «володіння достатньою кількістю знань і навичок, а поняття «компетенція» як «здатність отримати належні знаннями, навички і вміння» (Merriam Webster Dictionary).

У Великому тлумачному словнику сучасної української мови даються наступні визначення:

- «компетентність» – 1. Властивість за значенням компетентний. 2. Поінформованість, обізнаність, авторитетність.
- «компетенція» – 1. Добра обізнаність із чим-небудь. 2. Коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи.
- «компетентний» – 1. Який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий. Який ґрунтується

на знанні; кваліфікований. 2. Який має певні повноваження; повноправний, повновладний (Великий тлумачний словник сучасної української мов, с. 568).

Досить часто поняття «компетенція» та «компетентність» ототожнюють, так як обидва поняття мають латинське коріння, однак, при дослідженні співвідношення між поняттями «компетенція» та «компетентність» є необхідність їх розмежування і розрізнення.

До нашого часу було наведено вже кілька сотень визначень понять «компетенція» та «компетентність», але до сих пір не існує єдності в розумінні сутності обох понять.

Важливим у плані здійснення системного аналізу понять «компетенція» та «компетентність» є робота М. Головань, який стверджує, що «компетенція» – деяка відчужена, наперед задана вимога до підготовки особи (властивості або якості, потенційні здатності особи), наперед задана вимога щодо знань та досвіду діяльності у певній сфері, а компетентність – це володіння компетенцією, що виявляється в ефективній діяльності і включає особисте ставлення до предмету і продукту діяльності» (Головань, 2008, с. 27–28). Це означає, що компетентність є інтегративною характеристикою особистості майбутнього учителя, що синтезує в собі своєрідні властивості, необхідні знання, уміння, навички та передовий досвід, який обумовлює прагнення, здатність і готовність до розв'язання виникаючих проблем у реальних життєвих ситуаціях. Крім того, компетентність має певну структуру, свої рівні, певні властивості та функції. Для того, щоб стати компетентним, треба опанувати компетенції, а потім реалізувати їх у ході конкретної діяльності.

Наші міркування збігаються з точкою зору О. Цільмак, яка чітко розмежовує поняття «компетенція», «компетентність», «компетентний», «компетентності». Вона визначає компетенцію як «коло повноважень якої-небудь організації, установи чи особи, що володіє певними знаннями й може ефективно використовувати їх на практиці», компетентність як «здатність особистості ефективно застосовувати набуті знання, уміння й навички у певній галузі професійної діяльності та повсякденній життєдіяльності», компетентний як «той, хто здатний високопрофесійно діяти на основі здобутих знань, умінь, навичок та професійного й життєвого досвіду» та компетентності як «певні конструкти, що визначають спрямованість компетентної особистості» (Цільмак, 2009, с. 128).

О. Сергєєв трактує компетенцію як коло питань, де людина добре обізнана, володіє знаннями і досвідом. У цій області людина володіє відповідними здібностями, що дозволяють їй обґрунтовано судити та діяти в цій сфері. Освітні компетенції обумовлені особистісним підходом до освіти, виявляються, а також перевіряються тільки в процесі виконання певних дій. На думку вченого, компетентність – це вже сформована сукупність якостей особистості. Тобто компетентний фахівець – це людина, що володіє необхідними знаннями, вміннями і

досвідом, а компетентність – риса особистості, яка наділена цим необхідним набором компетенцій. Таким чином, компетенції виступають як цілі освітнього процесу, а компетентність – як результат, сукупність особистісних якостей фахівця (Сергєєв, 2010, с. 9–11).

Важливу думку висловила М. Кондурар, яка вважає, що компетентність – це процес дієнаправленої взаємодії знань, здібностей та суб'єктних властивостей особистості для досягнення цілей в межах заданої компетенції, яка визначається разом з компетенцією та оцінюється за критеріями досягнення цілей, які задаються компетенцією. На її думку, компетенція та компетентність визначаються у взаємозв'язку один з одним, а рівень компетентності (кваліфікації) залежить від її відповідності вимогам компетенції. Компетенція визначається постановником завдання, роботодавцем, керівником, а компетентність формується в процесі навчання та реалізується і розвивається в професійній діяльності (Кондуар, 2012, с. 190–191).

На думку С. Лейко, компетенція – це певна сфера, коло діяльності, наперед визначена система питань щодо яких особистість повинна бути добре обізнана, тобто володіти певним набором знань, умінь, навичок та власного до них ставлення, тоді як компетентність – це якість особистості, її певне надбання, що ґрунтується на знаннях, досвіді, моральних засадах і проявляється в критичний момент за рахунок вміння знаходити зв'язок між ситуацією та знаннями, у прийнятті адекватних рішень нагальної проблеми (Лейко, 2013, с. 133).

Ми поділяємо думку М. Айзенбарт, яка зауважує, що компетенція є сферою відносин між набутими знаннями та практичною діяльністю людини, а компетентність – комплексом сформованих компетенцій, що застосовуються в усіх сферах діяльності людини. Науковець зазначає, що без знань немає компетенції, проте не кожне знання і не в будь-якій ситуації проявляється як компетенція. Очевидним є те, що компетенції не тотожні знанням, умінням та навичкам, а принципово від них відрізняються. Передусім відмінність між знаннями і компетенціями полягає в тому, що останні існують у певному виді діяльності, а не лише у формі інформації про неї (можна знати, але бути неспроможним використати ці знання у певній діяльності). Від умінь вони відрізняються здатністю бути застосованими для розв'язання найрізноманітніших завдань. На відміну від навичок, компетенції усвідомлені й не автоматизовані, що дає людині змогу діяти не лише у ситуації, звичній для неї, а й у нестандартній. Тобто без відповідних знань, умінь і навичок неможливо сформувати компетенції, які, проте, не є самоціллю, а постають важливим засобом досягнення конкретної мети діяльності (Айзенбарт, 2017, с. 90–91).

Ю. Поскрипко та О. Данченко пропонують наступні дефініції досліджуваних понять:

- компетенції – це знання, навички, вміння, особистісні якості та установки людини або групи людей (команди, організації), а також

визначені вимоги до певного виду та рівню діяльності. Ступінь розвитку компетенції – це ступінь відповідності знань, навичок та вмінь, особистісних якостей та установок суб'єкта компетенції до визначених вимог об'єкта компетенції.

- компетентність – це наявність специфічних компетенцій, неспецифічних особистісних компетенцій, установок, досвіду і досягнень з певного напрямку діяльності та вміння правильно і своєчасно їх використовувати у процесі цієї діяльності з метою досягнення цілей, вирішення задач та розуміння і прогнозування перспектив (Поскрипко, Данченко, 2019, с. 120–122).

Очевидно, що у наведених дефініцій, відмінність компетентності від компетенцій є те, що компетентним працівником робота може виконуватись навіть за відсутності формальних вимог, відсутності відомого алгоритму її виконання та в умовах невизначеності. Тобто, компетентність, на відміну від компетенцій, передбачає також можливість нестандартних рішень стандартних завдань та вирішення нестандартних завдань.

У цьому ж розумінні П. Яловський, О. Безносок визначають, що:

- компетенція – результат освітньої підготовки, що забезпечує здатність особистості до успішного виконання певних завдань засобами здобутих у процесі навчання знань, умінь, навичок, ціннісних орієнтацій, досвіду;

- компетентність – складна інтегрована характеристика особистості, яка передбачає ефективне використання відповідних компетенцій для успішної самореалізації в соціумі та, зокрема, у професійній діяльності (Яловський, Безносок, 2019, с. 173).

Р. Федорова та Г. Махмудова здійснили продуктивні розробки щодо змісту понять «компетенція» та «компетентність». На основі їх проведеного дослідження, вони висловили слушну думку стосовно того, що компетенція – це соціальна потреба, з її допомогою визначається підготовка учня, без якої неможлива продуктивність в процесі подальшої діяльності; комплексна концепція інтеграції, для неї характерно бажання реалізації навичок і знань людиною, яка буде застосована для вирішення різного роду проблем; спільна дія, саме цей фактор сприяє реалізації набутих навичок і їх подальшого втілення на практиці. В основі компетенції лежить здатність до діяльності – сукупність методів – дій, які полягають в умінні людини застосовувати свої знання на практиці.

Вони зазначають, що компетенції є динамічними, тому що вони не є інваріантною особливістю в структурі людини, але можуть розвиватися, поліпшуватися або повністю зникати, коли немає стимулу для їх прояву. Компетенції не пов'язані виключно з роботою, але можуть використовуватися в різних професіях. Вони, як і здібності, визначають успіх у багатьох видах діяльності. Результатом підготовчого етапу є розширення можливостей учнів в майбутньому, особливо на етапі працевлаштування. Компетентність розглядається як для подальшого

навчання і розвитку компетенцій. Компетенції проявляються і формуються в процесі діяльності, тому розмежувати їх неможливо, адже неспинний потік життя змушує розмежовувати діяльності і шукати закономірності.

Вочевидь, компетенції є процесуальним поняттям, тобто вони як проявляються, так і формуються в діяльності; вони виникли з потреби в адаптації людини до занадто швидко мінливих умов. Компетентність – це інтегрована концепція, яка описує не тільки елементи системи, а й зв'язок між ними. Компетентність виникає і розвивається у взаємодії людини із зовнішнім світом, описує потенціал, який проявляється ситуативно, тому вона може служити основою для оцінки тільки пізніх результатів освіти. Також компетентність описує інструменти розуміння і дії, які дозволяють суспільству сприймати нові культурні, соціальні, економічні та політичні реалії. Таким чином, компетенція не зводиться до знань чи умінь, вона є сферою відносин, що існують між знанням і дією в практиці (Федорова, Махмудова, 2020, с. 76–77).

Таким чином, сучасна Україна стає на шлях оновлення системи освіти, яка зорієнтована на входження в єдиний світовий освітній і інформаційний простір, який супроводжується істотними якісними змінами в теорії і практиці навчально-виховного процесу. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства. Компетентісно орієнтований підхід до формування змісту освіти став новим концептуальним орієнтиром в Україні. У багатьох Європейських країнах сьогодні результати навчання базуються на досягненні учнями необхідних компетенцій та компетентностей.

Проведений аналіз різних підходів до трактування та розуміння понять «компетенція» та «компетентність», дає можливість зробити висновок, про необхідність розмежування та розрізнення цих понять. Під компетенцією ми розуміємо оволодіння майбутнім фахівцем знаннями, навички, вміннями, власними особистісними якостями та установками, тоді як компетентність – це здатність особистості ефективно застосовувати набуті знання, вміння, навички та способи діяльності в її професійній сфері.

Дане дослідження не вичерпує всіх аспектів цього важливого питання, тому до подальших напрямків дослідження вважаємо за доцільне віднести аналіз становлення та розвитку професійної компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

Список використаної літератури

1. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании. Авторская версия. Москва: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 42 с. **2. Хомский Н.** Язык и мышление / пер. с англ. Б. Ю. Городецкого, под ред. В. В. Раскина, с предисловием В. А. Звегинцева. Москва: Изд. МГУ, 1972. 123 с. **3. Хомский Н.** Аспекты теории синтаксиса / пер. с англ.; под ред. и с предисловием

- В. А. Звегинцева. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1972. 259 с. **4. Online etymology dictionary.** URL: https://www.etymonline.com/word/competency#etymonline_v_28464.
- 5. Merriam Webster Dictionary.** URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/competency>.
- 6. Великий** тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII. 1728 с. **7. Головань М. С.** Компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. 2008. №3. С. 23-30. **8. Цільмак О. М.** Складові структури компетентностей. *Наука і освіта*. 2009. № 1/2. С. 128-134. **9. Сергеев А. Г.** Компетентность и компетенции в образовании: монография. Владимир: Изд-во Владимирского государственного университета, 2010. 107 с. **10. Кондурар М. В.** Понятия «компетенция» и «компетентность» в образовании. *Вектор науки Тольяттинского государственного университета*. Серия: Педагогика, психология. 2012. № 1. С. 189–192. **11. Лейко С. В.** Поняття «компетенція» та «компетентність»: теоретичний аналіз. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2013. Вип. 4. С. 128–135. **12. Айзенбарт М.** Сутність понять «компетентність» і «компетенція» в сучасній науковій парадигмі. *Молодь і ринок*. 2017. № 3 (146). С. 88–92. **13. Поскрипко Ю. А., Данченко О. Б.** Компетентність: консенсус. *Вчені записки Університету «КРОК». Серія «Економіка»*. 2019. Вип. 3 (55). С. 117–127. **14. Яловський П. М., Безносюк О. О.** Сутнісна характеристика понять «компетенція», «компетентність», «професійна компетентність учителя музичного мистецтва». *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 11. Т. 3. С. 170–174. **15. Федорова Р. З.** Компетентность и компетентность в современном образовании. *Актуальные исследования*. 2020. № 5(8). С. 75–79.

References

- 1. Zimnyaya, I. A.** (2004). Klyuchevyie kompetentnosti kak rezultativno-tselevaya osnova kompetentnostnogo podhoda v obrazovanii [Key competencies as a result-based basis of the competency approach in education]. Moskva: Issledovatel'skiy tsentr problem kachestva podgotovki spetsialistov [in Russian].
- 2. Khomskiy, N.** (1972). Yazyk i myshleniye [Language and thinking]. Moskva: Izd. MGU [in Russian].
- 3. Khomskiy, N.** (1972). Aspekty teorii sintaksisa [Aspects of syntax theory]. Moskva: Izd-vo Mosk. un-ta [in Russian].
- 4. Online etymology dictionary.** Retrieved from https://www.etymonline.com/word/competency#etymonline_v_28464 [in English].
- 5. Merriam Webster Dictionary.** Retrieved from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/competency> [in English].
- 6. Busel, V. T.** (2005). Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy: 250000 [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language: 250000]. Kyiv; Irpin: Perun. VIII [in Ukrainian].
- 7. Holovan, M. S.** (2008). Kompetentsiia i kompetentnist: dosvid teorii, teoriiia dosvidu [Competence and competence: experience of theory, theory of experience].

Vyshcha osvita Ukrainy, 3, 23-30 [in Ukrainian]. **8. Tsilmak, O. M.** (2009). Skladovi struktury kompetentnosti [Components of competency structures]. *Nauka i osvita*, 1/2, 128-134 [in Ukrainian]. **9. Sergeyev, A. G.** (2010). Kompetentnost i kompetentsii v obrazovanii [Competence and competencies in education]. Vladimir: Izd-vo Vladimirskego gosudarstvennogo universiteta [in Russian]. **10. Kondurar, M. V.** (2012). Ponyatiya "kompetentsiya" i "kompetentnost" v obrazovanii [The concepts of "competence" and "competence" in education]. *Vektor nauki Toliattinskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: Pedagogika. Psikhologiya*, 1, 89-192 [in Russian]. **11. Leiko, S. V.** (2013). Poniattia "kompetentsiia" ta "kompetentnist": teoretychnyi analiz [The concept of "competence" and "competence": theoretical analysis]. *Pedahohichnyi protses: teoriia i praktyka*, 4, 128-135 [in Ukrainian]. **12. Aizenbart, M.** (2017). Sutnist poniat "kompetentnist" i "kompetentsiia" v suchasni naukovi paradymy [The essence of the concepts of "competence" and "competence" in the modern scientific paradigm]. *Molod i rynok*, 3 (146), 88-92 [in Ukrainian]. **13. Poskrypko, Yu. A. & Danchenko O. B.** (2019). Kompetentsiia i kompetentnist: konsensus [Competence and competence: consensus]. *Vcheni zapysky Universytetu „KROK”. Seriya “Ekonomika”*, 3 (55), 117-127 [in Ukrainian]. **14. Yalovskyi, P. M. & Beznosiuk, O. O.** (2019). Sutnisna kharakterystyka poniat "kompetentsiia", "kompetentnist", "profesiina kompetentnist uchytelia muzychnoho mystetstva" [Essential characteristics of the concepts "competence", "competence", "professional competence of a music teacher"]. *Innovatsiina pedahohika*, 11, 170-174 [in Ukrainian]. **15. Fedorova, R. Z.** (2020). Kompetentsiya i kompetentnost v sovremennom obrazovanii [Competence and competence in modern education]. *Aktualnye issledovaniya*, 5 (8), 75-79 [in Russian].

Морозова М. В. Генезис понять «компетенція» та «компетентність» у вітчизняних і зарубіжних психолого-педагогічних дослідженнях

У статті розглянуто специфіку понять «компетенція» та «компетентність», які є визначальними категоріями компетентнісного підходу в українській системі освіти. Схарактеризовано співвідношення між досліджуваними поняттями «компетенція» та «компетентність» та застосовано різні підходи до визначення їх сутності. Було зазначено, що у сучасних умовах модернізації системи освіти й виховання та, євроінтеграційних процесів навчання в Україні особливої актуальності набуває питання застосування компетентнісного підходу як основи нової освітньої парадигми. Представлені етапи становлення компетентнісного підходу в освіті.

Ключові слова: компетенція, компетентність, освітній процес, компетентнісний підхід.

Морозова М. В. Генезис понятий «компетенция» и «компетентность» в отечественных и зарубежных психолого-педагогических исследованиях

В статье рассмотрена специфика понятий «компетенция» и «компетентность», которые являются определяющими категориями компетентностного подхода в украинской системе образования. Охарактеризовано соотношение между исследуемыми понятиями «компетенция» и «компетентность» и применены различные подходы к определению их сущности. Было отмечено, что в современных условиях модернизации системы образования и воспитания, а также евроинтеграционных процессов обучения в Украине особую актуальность приобретает вопрос применения компетентностного подхода в качестве основы новой образовательной парадигмы. Представлены этапы становления компетентностного подхода в образовании.

Ключевые слова: компетенция, компетентность, образовательный процесс, компетентностный подход.

Morozova M. Genesis of the Concepts of “Competence” and “Competency” in Ukrainian and Foreign Psychological and Pedagogical Research

The article considers the specifics of the concepts “competence” and “competency” which are the defining categories of the competence approach. The relationship between the concepts of “competence” and “competency” is characterized and different approaches are used to determine their essence. It is determined that the formation of professional competence is the key to qualitative development of society, personal professional success and effective work in many spheres of life. In fact, the issue of application of the competence approach as the basis of the new educational paradigm becomes especially relevant in the modern conditions of modernization of the system of education and upbringing and European integration processes of education in Ukraine. It is noted that modern Ukraine is on its path of updating the education system, which is focused on entering world educational and information space, which is accompanied by significant qualitative changes in the theory and practice of the educational process. Moreover, ensuring the quality of higher education is an important condition for the innovative development of the state and society. Competence-oriented approach to the formation of the content of education has become a new conceptual key point in Ukraine.

Key words: competence, competency, educational process, competence approach.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2020 р.

Прийнято до друку 27.11.2020 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Шехавцова С. О.